

סנהדרין פב ADDENDUM

משה שווערד

א. שערים מצויינים בהלכה

ומדברי הרמב"ם דהרי אלו משוכחין וזריזין, משמע קצת דמצוה איכא בהריגתו ולא רשות, וכמו בכל חייבי מיתות ב"ד, אלא כאן הקנאין הם במקום הב"ד. וכן מבואר בחי' הר"ן לקמן (פב. ד"ה מ"ט) שכתב, דאע"פ שברשות הוא עושה "וגם שהוא מצווה בדבר", אין האחר נהרג עליו, מאחר שאינו עושה ברשות ב"ד, שאם באו לימלך אין מורין לו כו'. ומבואר דקנאים מצווין על כך ואינו רשות בעלמא. אבל ביד רמה וברא"ש (סי' ד) כתבו, דאין מצוה להרגן אלא רשות בעלמא. וכ"כ במשנה למלך (רוצח פ"א הט"ו) דליכא מצוה גבי פנחס אלא רשות, ומדייק כן מדברי רבינו ירוחם (נתיב לא ח"ב) שאין מצוה להרגן. והנה דין זה דקנאין פוגעין בו ליתא בשו"ע, וכבר תמה החלקת מחוקק (אהע"ז סי' טז סק"ד) למה השמיטו המחבר, אבל הובא ברמ"א (סי' תכה ס"ד), וכתב כדברי הראב"ד

והבועל ארמית קנאין פוגעין בו. פרש"י בני אדם כשירין המתקנאין קנאתו של מקום פוגעין בו בשעה שרואין את המעשה, אבל לאחר מיכן אין מיתתו מסורה לב"ד, והלכה למשה מסיני היא. כתב הרמב"ם (אס"כ פי"ב ה"ד) אם פגעו בו קנאין והרגוהו הרי אלו משוכחין וזריזין, ודבר זה הלכה למשה מסיני היא, וראיה לדבר זה מעשה פנחס בזמרי. והראב"ד השיג עליו, במה דברים שהתרו בו ולא פירש, אבל לא התרו לא אמרי' הרי אלו משוכחין. ומפרש המ"מ שכל שהוא מזיד אינו צריך התראה, שלא מצינו התראה אלא לחייבי מיתות ב"ד, אבל זו הלכה היא ואינן רשאים אלא בשעת מעשה, ולא מצינו בפנחס שהתרה בזמרי, ומ"מ יראה לי שמה שאמרו גבי זמרי שהיה לו לפרוש ולא פירש הוא כשהתרה בו פנחס.

דהיינו דוקא כשהתרו בו ולא פירש כו'. ועי' בפמ"ג (א"א סי' שלט סק"ג) דמי שבוועל ארמית בפרהסיא בשבת, לא אמרי' קנאין פוגעין בו. ונראה לפרש מש"כ רש"י "בני אדם כשירין המתקנאין קנאתו של מקום" כו', עפ"י מש"כ בסה"ק דברי יחזקאל (פ' פנחס) לפרש הא דכתיב (שם כה-יג) אצל פנחס, "תחת אשר קנא לאלקיו", דהול"ל אשר קנא לאלקים, אלא דזה בא להורות דהקנאה צריך להיות לפי השגת האדם בעבודת השי"ת, שהשיג הוא בעצמו, ולא לפי השגת אחרים.

ב. ספר שם משמואל - פרשת במדבר - שנת תרע"ג

במשנה (סנהדרין פ"א ע"ב) הגונב את הקסוה, ובגמ' שאזהרת' משום ולא יבואו לראות כבלע את הקודש ומתו. הנה כ"ק אבי אדמו"ר זצלה"ה פירש מה שכלי שרת נקרא קסוה שפירש"י (שמות כ"ה כ"ט) שקסוה הוא דבר שיש לו תוך בלשון ערבי, כי כלי שרת שיש לו תוך מקדש ושאין לו תוך אינו מקדש. והנה האדם הוא כלי שרת כמ"ש הר"י יונה, ע"כ עיקר הקדושה היא בפנימיותו ותוכו וכמ"ש במשכן תוכו רצוף אהבה כן הוא בפנימיות ישראל. והנה מי שתוכו מקולקל באהבות חיצוניות ואין תוכו כהרי הרי הוא גונב את פנימיותו, היינו האהבה, ממה שראוי להיות וממשיכה לחיצוניות, הריהו גונב את הקסוה. ובכן בשבתות ובימים טובים שמתעוררת האהבה בלב

ישראל צריך שמירה ביותר, שיקבע מחשבתו בחזק באהבת ה' שלא ימשך ממנו לאהבה חיצונית, ומה גם שבת עת המנחה סעודה שלישית רעוא דרעוין מנהג ישראל להיות דבקים אז בשירות ותשבחות ביותר:

ג. דף על הדף מסכת סנהדרין דף פא עמוד ב

במשנה: הבעל ארמית, קנאין פוגעין בו.

בספר אוהב ישראל כתוב ש'פגיעה' לשון תפלה, היינו, צריכים לעורר עליו רחמים מרובים, עד שיעשה תשובה. וחשבתי שכתוב בספר פרי צדיק פרשת ואתחנן מהכהן הגדול מלובלין זי"ע, **שמשה רבינו היה בדעתו ללמד זכות אף על העוברין והחייבים,** ומשום הכי אמר לפנחס כיון שבושר כך קנאת ה', לך נאה הדבר וראוי. אבל אולי משה רבינו (שהוא הביא ההלכה זו שהבעל ארמית קנאין פוגעין בו) פירש המילה 'פוגעין' כמו האוהב ישראל, ורצה להתפלל וללמד זכות על העוברין והחייבים, וכעין שמצינו במכות (ז' ע"א) שאמר רבי עקיבא "אילו היינו בסנהדרין, לא נהרג אדם מעולם". ואולי גם פנחס הודה לפשט הזה כמו שכתוב 'ויעמוד פנחס ויפלל', אלא שצריך ג"כ לעשות יותר מלהתפלל בלבד. (ולוי אמר)

ד. מרגליות הים

ו. כל הבא על הנכרית כאלו מתחתן בע"ז כו'. ע"י זהר שמות ג' ע"ב מאן דאעיל קדושא דא ברשותא אחרא עליה כתיב לא יהיה לך אלהים אחרים על פני ומש"כ בניצוצי זהר שם אות ו. ושם פקודי רמ"ג א אות כ בשם הגר"א שאמר כך קבלת בדינו מן הגאונים איש מפי איש עד משה רבינו ע"ה שכל ע"ז היה צריך עבודה דבר ערות ולכן כתיב אצל כל ע"ז ויזנו אחרי הבעלים. וגם העם הזה וזנה כו'.

ה. עיון יעקב (על עין יעקב) סנהדרין פרק ט - הנשרפין דף פב עמוד א אות קיט

ב"ד של חשמונאי גזרו הבא על הכותית. אפשר לפי שבזמן הבית שני נשאו נשים נכריות כדכתיב בעזרא אנחנו מעלנו ונושב נשים נכריות לכך נענשו בימי חשמונאי מדה כנגד מדה שנגזר עליהם גזירות כל כלה שנשאת תבעול להגמון תחלה לכך גזרו גזירה זו:

ו. שו"ת אגרות משה אבן העזר חלק א סימן לח

בענין קנאין פוגעין בבעל ארמית ר"ח מנ"א תשי"ז. מע"כ חתני כבני הרב הגאון מוהר"ר אליהו משה שיסגאל שליט"א. הנה ודאי האמת כאשר כתבת בשם הגאון ר' שלמה היימאן זצ"ל שלא הותר זה אלא לקנאין, שהוא כדפרש"י בסנהדרין דף פ"א בני אדם כשרים המתקנאים קנאתו של מקום פוגעין בו עיין שם ואם הוא לכוונה אחרת הרי אינו קנאי ולא הותר לו וממילא הוא רוצה ממש שהוא חייב מיתה בעצם כפי שידוע כלפי שמיא אך אינו שייך להרגו בדיני אדם משום דאולי האמת שהוא קנאי, דאף אם לפי אומדן דעתנו אין איש זה ראוי למדרגת קנאי מ"מ אולי אין אומדנא שלנו אמת וספק נפשות להקל...

ובכהן ששמש בטומאה שפרחי כהונה מוציאים אותו חוץ לעזרה ומפצעים את מוחו בגיזרין. מסתבר לע"ד שהוא נמי רק לאלו שמצאו אותו משמש בטומאה רשאים להוציא אותו באמצע עבודתו לפצוע מוחו אבל כשכבר פסק בעצמו מלעבוד אסור להם לפצוע מוחו אלא נידון בב"ד ורק במלקות ואם לא היתה התראה יהיה במיתה בידי שמים. דלא מסתבר כלל לומר דעל שמוש בטומאה שאינו אלא ממחוייבי מיתה בידי שמים שקיל מחייבי כרת, שיהיה עוד חמור מכל חייבי מיתות ב"ד שיהיה הרשות להורגו לעולם וגם לכל הכהנים אף אם יודעין רק ע"פ עדות. ולכן צריך לומר דרק אלו שמצאוהו בעצמם רשאים ורק כשהוציאוהו באמצע עבודתו שהם הפסיקוהו ולא כשכבר פסק מעצמו וגם לא בזמן שאחר אפשריות הראשון לפצוע מוחו אלא רק תיכף כשמוציאים אותו חוץ לעזרה או גם חוץ לחיל לתוס' זבחים דף ל"ב.

ולע"ד זהו טעם התוי"ט שכתב על הא דתנן במתני' חוץ לעזרה משום דבהר הבית מותרים טמאי מתים ומת עצמו שהקשה המל"מ בפ"ד מביאת מקדש ה"ב הא בחיל ועזרת נשים אין טמאי מתים נכנסים מדרבנן עיין שם, דטעמו שכוון שמן התורה מותרים שם טמאי מתים נמצא שמקום הפציעה שנאמרה בהלכה דוקא בהר הבית שלהוציא לחוץ הוא כזמן שאח"כ שלא הותר להם ולכן לא אסרו זה חכמים דהיה נמצא שיתבטל דין דפציעת מוחו בגיזרין לגמרי.

....

ז. בן יהוידע על סנהדרין דף פב/א

שם תפסה בבלוריתה. נ"ל בס"ד הא דתפסה בבלורית שלה ולא בידה, דעשה כן דרך אפקירותא להודיע שהוא רוצה לשכב עמה בעודה בגויתה ולא אחר שיגיירנה, כי הבלורית היא סימן גיות כי היא מחוקקים של עובדי ע"ז. ועוד נ"ל נודמן כך על ידו לרמוז שאותה אשה היא בת הקליפה של הזנות שנקראת לר"י כמ"ש רבינו שמשון ז"ל בפסוק [יחזקאל ט"ז ט"ו]

ותנני על שמך קודם שמך יש לר"י, והנה אותיות בלורית המה בת לר"י שהיתה נחשבת בתה של קליפת הזנות שנקראת לר"י שנרמזה באותיות בלורית:

ח. עיון יעקב (על עין יעקב) סנהדרין פרק ט - הנשרפין דף פב עמוד א אות קיט

לא כך למדתי ברדתך מהר סיני. דייקא לפי שהם שאלו בת יתרו מי התיר לך ובאמת משם לא קשה מידי כי נתנה תורה ונתחדשה הלכה לה"ק לא כך למדתי ברדתך מהר סיני נתחדשה הלכה זו משא"כ אתה עשית קודם ירידת הר סיני שנתחדשה הלכה זו:

ט. שו"ת ציץ אליעזר חלק י סימן יח

אם מותר ליכנס לבית הכנסת עם רובה או אקדח וכן להתפלל בביתו או בשדה כשהן עליו...

(ב) ובאמת יש מקור מפורש לדין זה גם בגמ', והוא ממה דאיתא בסנהדרין ד' פ"ב ע"א: ...

(ג) עכ"פ למדנו מהאמור לתרי שאילתא דנו, דאין נכנסים לביהכ"נ בסכין וכלי זיין, וכדכתוב באו"ח ובשו"ע בלשון שאסור ליכנס לבית הכנסת. וגם לרבות שאסור להתפלל אפילו בבית כשהם עליו, דזיל בטר טעמא, שמנמקים הטעם לפי שהתפלה מארכת וכו'. ונימוק זה שייך בכל מקום שמתפלל מכיון שמהית עת תפלה היא לו שמארכת ימיו וכו'. ובביהכ"נ אסרו להכניס אפילו שלא בשעת תפלה בהיות וסגולתה העצמית של הבית כנסת היא להאריך ימיו של אדם כדאיתא בברכות ד' ח' ע"א. ...

סיכום: מכל האמור נראה להלכה בנידון שאלתנו; א, באין צורך ולא טורח מיוחד אין ליכנס לביהכ"נ ברובה ואקדח, ויש להסירם ולמוסרם לשמירה בחוץ. ב, כשאין אפשרות לעשות זאת יש להתיר הכניסה בהם באופן שלא יהיו ממולאים בכדורים. ומה טוב גם לכסותם בבגד עליון או טלית. ג, אם אין אפשרות להוריקם מהכדורים יש להתיר בכיסוי לבד כנ"ז ובמיוחד יש להתיר בכזאת באקדח שנתון בנרתיקו וגם אינו מורגש כלל כשמכסים אותו. ד, האמור יש להחמיר בשעת התפלה גם כשמתפלל בביתו או על פני השדה.

(יג) כל הדברים האמורים המה שלא במצב של חירום וכוננות ועמידה על המשמר מפחד האויב, אבל כשנמצאים במצב כנ"ז והחייל ואיש המשמר עומדים על משמרת הבטחון ואיש חרבו על ירכו, אין לחזר כלל אחר הקל קל תחילה. ויש לו להתפלל עם כלי זיינו עליו וכן ליכנס בביהכ"נ, ורק יש לו להשתדל להסירם מעליו ולשימם בסמוך לו ולכסותם, אם אפשר, ולא יפריע לו הדבר בתפלתו, או לכסותם בבגד עליון או בטלית כשהם עליו.

ובכלל יש גם סברא לומר שלחייל העובד בצבא קבע וכן לשוטף קבוע לדידם הרובה או האקדח נחשבים כאחד מבגדיהם שמלובשים, וכדמצינו בגדולה מזו להערה"ש בה' שבת סי' ש"א סעי' נ"א שכותב לומר סברא כזאת לגבי הוצאה בשבת כיעו"ש ואכמ"ל.

=====

י. חדושי אגדות [ספרי המהר"ל] מסכת סנהדרין דף פב עמוד ב

מאי דכתיב זרזיר מתנים וכו'. כבר נתבאר במקומות הרבה מאוד שדברו חכמים לשון גוזמא, לכך אמרו במקומות הרבה [חולין צ'] [גוזמא] קתני, ולפיכך אם תמצא כזה וכיוצא בו הרי לשון גוזמא הוא. אמנם אין אני אומר במקומות כאלו שדברו בלשון גוזמא שהוא דבר בטל, כדרך בני אדם שמדברים בלשון גוזמא, אבל הוא חכמה נפלאה מאוד. כי כאשר התבוננו חכמים בענין זה של מעשה זמרי שעל ידו מתו [כ"ד] אלף בישראל, אין ראוי לומר שיבא מחטא מקרה חובה כזאת שיהיו מתים כ"ד אלף איש, ולפיכך החכמים בחכמתם אמרו היה זמרי מוכן לחטא מצד נפשו הרע, והיה מסוגל אל תעוב של זנות, לכך ראוי שיבא ממנו העונש הזה. וכן המדיינית לא היה זנות שלה במקרה אך היתה מסוגלת אל הזנות, ומפני שהיה זמרי מסוגל מצד עצם נפשו אל הזנות, ואם היה אפשר מצד הטבע היה פועל רבוי בעילות אשר זכרו, לכך אף שאי אפשר מצד הטבע סוף סוף היה מסוגל אל מספר זה מצד עצם נפשו המתועב. ולפיכך אמרו כך וכך בעילות בעל לשון גוזמא, כי אין הגוזמא רק להעיד על עצם הנפש ומהותו שהוא מסוגל לזה בעצמו על בעילות אלו שאמרו.

...

יא. מרגליות הים

(כ) וכבר איפלא קדמונים אי הא דקנאים פוגעים בו הוי מצוה או רשות, דהנה בירושלמי הכא ספ"ט שגם פנחס שלא ברצון חכמים הוה ובקשו לנדותו לולא שקפצה עליו רוח"ק כו', וע' מל"מ הל' רוצח ספ"א שאינו מצוה רק רשות בעלמא, וע' ברמב"ם הל' איסורי ביאה פ"ב ה"ד הברעל נכרית כו' אם פגעו בו והרגוהו הרי אלו משובחין וזרזיון, לא נקט כל הפוגע בו הרי זה זרז ומשובח רק הדגיש שהמדובר באדם שבכל תהלוכותיו בקדוש קנאי הוא ואז בטח שגם פעולתו זו לשם שמים היא עמש"כ לעיל פ"א ב אות ל"א.

יב. ספר אז ישיר- בין המצרים

גלגולי נשמת רבי עקיבא זצ"ל . אז ישיר זצ"ל רמא

בציפיה מתי יתאפשר לו למות על קידוש ה', והלא וודאי הוא שאין זה קיום יעוד האדם לשבת ולצפות מתי יוכל למות על קידוש ה'.

רבי עקיבא גלגול של זמרי

דומה שההסבר למאורעות חייו ומוותו של רבי עקיבא נעוץ בידיעה נוספת מתורת הסוד בדבר נשמתו של רבי עקיבא.

שיטות שונות הבאנו בזיהוי נשמתו של מיי התגלגלה ברבי עקיבא, והאריז"ל הוסיף, שרבי עקיבא היה גלגול נשמת זמרי בן סלוא, נשיא בית אב לשמועוני, שנהרג על ידי פנחס כשבעל את כובי בת צור. והביא רמז לזה ש'עקיבה בן יוסף' עם האותיות (406), עולה בגימטריא 'זמרי בן סלוא' (406)?.

ולפי זה תפקידו של רבי עקיבא היה לתקן את חטאו של זמרי בן סלוא שחילל שם שמים בפרהסיא כשבעל את כובי המדינית.

על ידי העיון במאורעות חייו ומוותו של רבי עקיבא נראה כיצד כל מעשה ופעולה נועדו לתקן את הפגם שנוצר על ידי חטא זמרי, ורבי עקיבא, שהיה גלגול נשמת זמרי, נבחר לתקן את הפגמים.

כאמור, רבי עקיבא עצמו היה גלגול נשמת זמרי, ועשרים וארבעת אלף תלמידיו הם גלגולי עשרים וארבעת אלפי האנשים שמתו במגפת

ל ובספר 'פרדס יוסף' החדש (במדרש כהן) הביא בשם ספר 'פרדס שמאי' דמיון נוסף בין רבי עקיבא וזמרי, שבכמה מקומות בש"ס נקטו בעינו של רבי עקיבא במטבע לשון 'עד שבא אצל רבי עקיבא (פסחים כ"ב ב, נדרים ס"ז א, בבא מציעא ס"ב א ועוד), וכן בזמרי ישנו מטבע לשון דומה 'והנה איש מבני ישראל בא' (במדרש כהן).

רמב זצ"ל אז ישיר . מאמרי חורבן וגלות

בעל פעור, עד שבא פנחס והרג את זמרי, ואשת טורנסרופוס היא גלגול נשמתה של כובי.

עתה נפנה למקורות נוספר כדי לבאר ענין זה.

כתב ב'סדר הדורות' (חלק תנאים ואמוראים, ערך רבי עקיבא), וז"ל:

רבי עקיבא היה גלגול זמרי בן סלוא נשיא בית אב לשמועוני שהרג בשכם שנימולו כ"ד אלף לכן נהרגו באות עם זמרי, וגלגולם היו כ"ד אלף תלמידיו רבי עקיבא, כמו שכתב ב'עשרה מאמרות' מאמר 'אם כל ח' סכ"ב (ע"ש)... וב'חסד לאברהם' (מעין ה' נהר כ"ה): 'וגלגול נפש זמרי הוא רבי עקיבא, והוא תיקונו, וכובי היא איזבל, ותיקונה היתה אשת טורנסרופוס שלקח רבי עקיבא, ואיזבל היתה רודפת את אליהו, שהוא פנחס, להנקם ממנו'.

כלומר, הרמ"ע מפאנו גילה, שרבי עקיבא ותלמידיו נועדו לתקן את מה שאירע לבני ישראל בשיטות, תלמידיו רבי עקיבא היו גלגול של עשרים וארבעת אלף האנשים שמתו במגפה על ידי עצתו של בלעם, רבי עקיבא היה גלגול של זמרי, ואשת טורנסרופוס היתה גלגול של איזבל, שהיתה גלגול של כובי. מסובב הסיבות העמיד את רבי עקיבא לתקן את מעשהו של זמרי, ואת אשת טורנסרופוס במקומה של כובי, וכן נישאו בהיות, ותלמידיו רבי עקיבא הם גלגול של נשמות המתים במגפה.

ויש לפרש דבר זה על פי דברי רב הונא במדרש (בראשית רבה פמ"ד סימן ה'): בכל מקום שנאמר 'אחר', סמוך, 'אחר', מופלג, ולפי זה מה שנאמר 'ויהי אחרי המגפה' בא לרמז שתהיה מגפה נוספת, בה עתידים למות עשרים וארבעה אלף מתלמידי רבי עקיבא.

עוד הביא ב'סדר הדורות' שם מה'חסד לאברהם', שבגמ' מבואר שתלמידיו רבי עקיבא מתו מפני 'שלא חלקו כבוד זה לזה', והיינו שזכרו את חטאם בגלגול הקודם, ומחמת כן זלזלו זה בזה, ולבסוף מתו פעם נוספת עבור אותנו עון, וז"ל:

וכ"ד אלף שהומתו משבט שמעון, היו כ"ד אלף תלמידי רבי עקיבא שלא חלקו כבוד זה לזה, בזכרם עון שטים שלא הוטרדו ממנו, ומתו מיתה תניינא.

❧ חיי רבי עקיבא כתיקון לחטא זמרי

כיצד נחשבים חייו ומותו של רבי עקיבא תיקון לחטא זמרי.

נראה לבאר, שמעשה זמרי עומד כסימן לנפילה מדרגה גבוהה לדרגה הנמוכה ביותר, כי זמרי היה נשיא שבט מישראל, אדם רם מעלה, הן ברוחניות והן במעמדו הציבורי, וכשהוא חטא הרי נחשב חטאו לחמור באופן מיוחד, חילול ה' שאין דוגמתו, כשאדם במעמדו חוטא בדרך כה בזויה ושפילה, ובפרט בפרהסיא, וע"כ כשחטא זמל, נחשב הדבר כירידה מהדרגה הגבוהה ביותר לדרגה הנמוכה ביותר.

ח"י רבי עקיבא הפוכים לגמרי היו, כי רבי עקיבא התחיל בראשית דרכו כאדם ללא מעמד כלל, הן במעמדו הרוחני, שהיה עם הארץ, והן במעמדו הציבורי, שהיה רועה צאן עני ואביון. רבי עקיבא יצא לדרך עליה רוחנית שהובילה אותו לבסוף לדרגה הגבוהה ביותר, לראש ישיבה העומד בראשות אלפי תלמידים ולאחד מגדולי התנאים, ולאחר שנהיה 'מחצב תורה שבעל פה', נהרג על קידוש ה', וקידש שם שמים ברבים, ובה נחשבים חייו ומוותו של רבי עקיבא כתיקון לחטא זמרי - קידוש ה' כנגד חילול ה'.

דוגמא נוספת להתמודדות של רבי עקיבא, שנועדה לתקן את מעשה זמרי, ניתן לראות בעמידתו בפני פיתוי מספר פעמים.

זמרי חטא בעריות, ולאורך כל ימי רבי עקיבא אנו מוצאים שעמוד בנסינות בתחום זה, כשהלך ללמוד תורה פרש מאשתו במשך עשרים וארבע

שנים, והוא זה שאמר במשנה ש'שחוק וקלות ראש מרגילין לערוה' (אבות פ"ג מ"ג), וכן מה שהבאנו לעיל שרבי עקיבא עמד בניסיון הפיתוי של אשת טורטוסופוס שהתגירה לבסוף והתחתנה עמו.

ומועשה זה של אשת טורנטורפוס שרבי עקיבא עמד בפיתוי ולבסוף התחתן עמה, הוא התיקון לנשמת כובי שהתגלגלה באשת טורנטורפוס, ורבי עקיבא שהיה גלגול של זמרי הצליח לעמוד בפיתוי בפעם השניה, וזו נישאו זה לזה בהיתר ותיקנו את עוון זמרי.

וב'עירות דבש' (ח"א דרוש ב') ביאר, שמה שבכה רבי עקיבא, בשעה שעמד בפיתו, הוא עבור מה שחטא עמו בגלגול הקודם.

רבי עקיבא צחק, מפני שהוא הבין שבפעם השניה יעמוד בפיתויו, ועל ידי זה תזכה נשמת זמרו לבא לתיקונה השלם.

ואף המעשה שהזכרנו לעיל, בו עמד רבי עקיבא בפיתוי גדול כשהיה ברומי, מוכיח כיצד העמידה בנסיון חטא העריות היתה טבועה בנשמתו של רבי עקיבא, ועמידתו בנסיונות אלו היא שהשלימה את התיקון למה שפגם זמרי כחטא באיסור ערוה.

ובענין זה יש להוסיף פרט נוסף, על פי מה שרביא'הסדר הדורות' מוה"סד לאברהם', שנשמות כזבי התגלגלה באיזבל לפני שהתגלגלה באשת טורנרסרופוס, ומטעם זה היתה איזבל רודפת אחרי' אליהו הנביא, הוא פינחס, כי רצתה להניקם ממנו על שהרגה במעשה זמרי, שלפי זה יש לבאר מדוע אנו מוצאים את 'אליהו הנביא' מופיע במספר תחנות בחיי 'רבי עקיבא', והטעם לזה הוא, שאליהו, הוא פינחס, בא לסייע לנשמות זמרי לבא לחיקונה השלם, וע"כ בא לחזק את רבי עקיבא ואשתו בתחילת דרכם, ואח"כ בא וגרם שרבי עקיבא יחזור ללמוד שנים עשרה שנים נוספות, ויתכן שמטעם זה בא אליהו לקבור את רבי עקיבא להראות

שהתיקון הושלם, וכשם שפינחס הוא זה שהרג את זמרי, וסיים בזה את חייו עלי אדמות, כן בא אליהו בזמן שחיי רבי עקיבא הסתיימו.

נועתה יכולים אנו להבין את תשובת רבי עקיבא לתלמידיו ששאלוהו, האם צריך לקבל עול מלכות שמים אפילו בשעה שסובל ייסורים קשים ומרים, והשיב להם רבי עקיבא, שכל ימיו ממותין הוא ומוצפה מתי וכל לקיים 'בכל נפשך' אפילו נוטל את נפשו, 'כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה... אמרתי, מתי יבא לידי ואקיימו, ועכשיו שבא לידי לא אקיימו'.

וההסבר הוא, שרבי עקיבא ידע שהוא גלגול נשמת זמרי, וכי תפקידו לתקן את מזה שפגם זמרי, וכל ימי חייו פעל כמיטב יכולתו לתקן את נשמת זמרי, ועתה באה לידו ההזדמנות המיוחדת לתקן במותו את מה שפגם זמרי בשעת מותו, היינו שרבי עקיבא יקדש שם שמים בכל נפשו, כתיקון לחילול ה' שנעשה על ידי זמרי בשעת מותו, ועל זה אמר רבי עקיבא לתלמידיו, שכל ימי חייו כרבי עקיבא, חיכה לרגע זה כדי לתקן את חייו הקודמים כזמרי, וכי לא ינצל את האפשרות להשלים את התיקון.

לא אירועים נוספים בחיי רבי עקיבא מתיישרים ומתבארים על ידי ההבנה שהוא נועד לשמש תיקון לחטא זמרי [ודברים אלו מתייחסים לגלגול נשמת זמרי ברבי עקיבא ולא במה שנשא את אשת טורנוסרופוס שהיתה גלגול של כזבי].

זמרי חטא עם כזבי, שהיתה בת מלכים כפי שנאמר בפסוק (במדבר כה, טז) שכזבי היתה בתו של צור, ופירש רש"י, שהמדינים בשנאתם שלחו בת מלך לצנות, ולא חסו על כבודה או יחוסה. רבי עקיבא, לעומת זה, נשא את בתו של כלבא שבוע לאשה, בניגוד לרצון אביו, והיא זו ששכנעה אותו לעזבה לתקופה בת עשרים וארבע שנים כדי ללמוד תורה. כשחזר בראש עשרים וארבעת אלפי תלמידיו יכול היה להכריז: שלי ושלכם שלה הוא!

כזבי ויתרה על כבודה ומעמדה, ואפילו על חייה, אך ורק כדי להכשיל את בני ישראל בזנות, כדי שיפלו מהם במגפה, ולעומת זה, אשת רבי עקיבא ויתרה על כל הנאות העולם הזה, אך ורק כדי שיוכל רבי עקיבא ללמוד ולהריץ תורה, ולהעמיד אלפי תלמידים.

נמצא איפוא, שמותם במגיפה של עשרים וארבעה אלף מושבט שמעון, קשור למעשהו של שמעון, זקנו של זמרי, שהרג עשרים וארבעה אלף מאנשי שכם לאחר שמלו את עצמם.

ובמילים אחרות, אחרי שאנשי שכם מלו את עצמם, ועשו כן מתוך הכרה שעל ידי המילה מחלישים הם את יצר העריות, כי המילה מועטת הנאת תשמיש, לא היה שמעון רשאי להרוג אותם, וכשחטא זמרי, נשיא שבט שמעון, בעריות, גילה בכך ששבט שמעון עצמו לקוי בעריות, ולא היה ראוי לנקום באנשי שכם על עוון זה, ובפרט לאחר שנימולו ותיקנו בכך את עוונם, וע"כ נענש שמעון במיתת עשרים וארבעה אלף מושבטו שמתו במגיפה שהתחילה עקב חטאו של זמרי. [אמנם מאחר ואנשי שכם לא מלו את עצמם לשם שמים, אלא בשביל דינה, לא נענשו על כך זרעו של שמעון ממש, אלא רק אותם היולדים מערב רב שנשאו בנות שמעון].

ולפי מהלך זה, התיקון של שבט שמעון הושלם רק לאחר שחלפו שנים רבות, ונשמות המתים במגיפה התגלגלו בתלמידי רבי עקיבא, ועל ידי מיתת התלמידים תוקן הפגם.

ורמז לזה במה שאמר הקב"ה ליעקב לאחר שהתרעם על שמעון ולוי שהרגו את אנשי שכם: ויאמר אלקים אל יעקב קום ע"לה ב"ית אל (בראשית לה, א), והוא ר"ת 'עקיבא', שהתיקון לחטא זה יהיה כשימותו תלמידי רבי עקיבא.

ונראה להוסיף שהתיקון להריגת אנשי שכם התחיל כשהתגלגלו שמעון ולוי בצאצאיהם, שמעון בזמרי, ולוי בפינחס, וזמרי המשיך את הפגם כשבא על כזבי, לעומת פינחס שתקן את הפגם על ידי הריגת זמרי. וכשזמרי התגלגל ברבי עקיבא, הושלם תיקון פגמו של שמעון ממעשה שכם.

יג. ספר שם משמאל - פרשת פינחס - שנת תרע"ז

ונראה לפרש, דהנה כ"ק אבי אדמו"ר זצללה"ה דייק לה מש"ס נזיר (כ"ג ע"ב) מדהשוו זנות זמרי לזנות תמר ש"מ דגם זמרי לש"ש נתכוין כמו תמר, ובודאי היתה כוונתו לעשות בזה תיקונים גדולים, והיתה עבירה לשמה אלא שעבירה לשמה צריכה להיות לשמה בתכלית בלי עירוב כוונה צדדית כל שהוא, והרי אמרו ז"ל (ויק"ר פ' י"ד) אפי' חסיד שבחסידים א"א שלא יהי' לו צד אחד מעון, א"כ לא הי' אפשר שתהי' לשמה בתכלית ע"כ. נלכד בפח ר"ל, עכתדה"ק, יבזה פרשנו דברי ירושלמי סנהדרין (פ"ט ה"ז) שבקשו לנדותו לפינחס אלא שקפצה עליו רוח"ק ואמרה לו והיתה לו ולזרעו אחריו וגו'. ולכאורה בלתי מובן, נידוי זה מה עבידתו, ממנ"פ אם ידעו הדין דבועל ארמית קנאין פוגעים בו, מצוה רבה עשה, ולמה יתחייב נידוי, ואם לא ידעו הי' להם לדונו כרוצח בסיף, שבודאי איש העובר עבירה שאין בה מיתת ב"ד ובא אחר והרגו נתחייב עליו, ואין לו התנצלות לומר שהרגו מפני שעבר עבירה, וא"כ ממנ"פ אין כאן מקום לנידוי. אך הפירוש הוא, דזה

ודאי בב"ד של מטה אין משגיחין על הכוונה אלא על המעשה, והעובר עבירה שיש בה מיתת ב"ד אף שכוונתו היתה לשם שמים אין משגיחין ע"ז וממיתין אותו, ומקושש לצד שהיתה כוונתו לש"ש ומ"מ הומת בב"ד של משה עפ"י ה', אך זה שאין בו מיתת ב"ד אלא שקנאין פוגעין בו, הסברא נותנת לומר שמאחר שכוונתו היתה לש"ש שוב אין כאן קנאין. והנה הכל היו יודעין בזמרי שכוונתו לש"ש, ע"כ שפטו שאין כאן דין דקנאין פוגעין בו, ויודעין היו בפינחס שגם הוא ידע בזמרי שהיתה כוונתו לש"ש, ע"כ ריננו עליו למה הרגו, ומ"מ אי אפשר הי' לדונו בב"ד כרוצח שב"ד אין משגיחין על הכוונה אלא על המעשה, ואין משגיחין אם ידע פינחס שהיתה הכוונה של זמרי לש"ש או לא, ע"כ חייבוהו רק נידוי, אלא שקפצה עליו רוח"ק כו'...

ולפי זה יש לפרש הא דהיו השבטים מבזים אותו במה שפיטם אבי אמו עגלים לע"ז, ולא בפשיטות שחי' עובד ע"ז שממיתין עלי', שזה גנאי יותר מפיטום, היינו שהיו אומרים שפינחס לא השגיח בזמרי אלא בחיצוניות, ואלמלי הי' מביט בפנימיות הענין שכוונתו היתה לש"ש לא הי' הורגו, וזה גרם הפגם מבית אבי אמו שפיטם עגלים לע"ז שכל ענינם בחיצוניות כנ"ל, ע"כ נתהווה נמי בפנחס שהי' נמשך אחר שטחיות וחיצוניות הענין. לזה בא הכתוב ויחסו אחר אהרן, והיינו כי איתא במהר"ל שאהרן הי' כל ענינו פנימיות וכן מורות אותיות שמו, ה"א היא האות האמצעית של יחידות, רי"ש האמצעית של המאות, נו"ן של העשריות, ואל"ף היא מורה על הנקודה הפנימית שבהם, עכ"ד, ובא הכתוב לומר שאדרכה מצד שהוא תכלית איש פנימי, והסתכל בפנימיות שבפנימיות מעשה זמרי אף שהי' לש"ש, מ"מ בפנימיות שבפנימיות הי' צד אחד מעון, ומצד זה קנאין פוגעין בו, ודו"ק: